KANSALLINEN KOULUTUKSEN ARVIOINTIKESKUS

Puheenvuoroja etäyhteyksiä hyödyntävästä opetuksesta

Marita Härmälä, Juho Norrena, Marjaana Veermans & Anne Lahtivirta

Artikkelikokoelma | 1:2026

suomi

ISBN ISBN 978-952-206-938-2

ISSN 2669-8072

Puheenvuoroja etäyhteyksiä hyödyntävästä opetuksesta

13.10.2026

ARTIKKELIKOKOELMA TEEMA-ARVIOINTI ESI- JA PERUSOPETUS

1 Johdanto

Marita Härmälä, Kansallinen koulutuksen arviointikeskus

Tämä artikkelikokoelma syntyi Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen vuosina 2024–2025 toteuttaman Etäyhteyksien hyödyntäminen perusopetuksessa -arvioinnin tulosten innoittamana. Arviointi toteutettiin opetus- ja kulttuuriministeriön väestönkehityksen haasteita perusopetuksessa tarkastelleen työryhmän työskentelyn tueksi (Väestökehityksen haasteita perusopetuksen järjestämisessä käsittelevä työryhmä - OKM - Opetus- ja kulttuuriministeriö).

Karvin arviointitulosten pohjalta työryhmä toteaa loppuraportissaan muun muassa, että etäyhteyksiä hyödyntävä opetus on perusopetuksessa mahdollisuus, jolla voidaan turvata kelpoisten opettajien antama opetus ja monipuolistaa opetusta. Opetuksen lähtökohtana on kuitenkin aina oppilaitoksessa annettava opetus. Lähiopetus on perusopetuksessa oppilaan subjektiivinen oikeus, sillä opetuksella on tietojen ja taitojen kehittymisen lisäksi myös vahva kasvatuksellinen funktio, johon sisältyy sosiaalinen vuorovaikutus ikätoverien ja koulun aikuisten kanssa.

Etäyhteyksiä hyödyntävän opetuksen edistämiseksi OKM käynnistää vuonna 2026 kuntien välistä yhteistyötä kehittäviä pilottihankkeita sekä opettajien pedagogisen kehittämisen hankkeen opettajankoulutuslaitosten kanssa. Lisäksi väestönkehityksen haasteita perusopetuksen järjestämisessä tarkastellut työryhmä esittää loppuraportissaan (OKM, 2026) etäyhteyksiä hyödyntävästä opetuksesta kokeilua, jolle toteutetaan tutkimuspohjainen arviointi. Kokeilun tulosten perusteella kehitetään lainsäädäntöä, joka edesauttaa kuntien ja opetuksen järjestäjien mahdollisuuksia järjestää perusopetusta laadukkaasti. Lainsäädäntöuudistuksen

jälkeen etäyhteyksiä hyödyntävän opetuksen terminologiaa täsmennetään ja tarkennetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa.

Karvin arviointihankkeessa saatujen tulosten pohjalta syntyi ajatus koota arviointiryhmän jäsenten kirjoittamia artikkeleita, joissa arvioinnin tuloksia voitaisiin pohtia vielä syvällisemmin. Artikkelikokoelman teksteissä on haluttu tuoda eri osapuolten käsityksiä ja kokemuksia voimakkaammin esille, sillä esimerkiksi oppilaiden kokemukset etäyhteyksin toteutetusta opetuksesta jäivät arviointiraportissa hyvin pieneen rooliin. Artikkelikokoelman kirjoittajat ovat rehtori Juho Norrena (Tampereen kaupunki), kasvun ja oppimisen johtaja Anne Lahtivirta (Suonenjoki) ja professori Marjaana Veermans (Turun yliopisto).

Artikkelikokoelman ensimmäisessä luvussa rehtori **Juho Norrena** pohtii sitä, miten sivistys ja tasa-arvoiset oppimismahdollisuudet voidaan turvata teknologian kehittyessä ja miten koulun muutosvalmiutta voidaan lisätä kestävällä tavalla. Vaikka etäyhteyksiä hyödyntävä opetus tuo uusia mahdollisuuksia opetuksen järjestämiseen, ei nykyteknologia vielä mahdollista tarpeeksi luonnollista vuorovaikutusta oppilaiden ja opettajan välillä. Tekniikan kehittyessä koulun on kuitenkin valmistauduttava uusiin toimintatapoihin ja yhteisen arvopohjan määrittelyyn.

Etäyhteyksiä hyödyntävässä opetuksessa joudutaan punnitsemaan eri arvoja keskenään: onko esimerkiksi oppilaan oikeus sosiaaliseen luokkaympäristöön tärkeämpi kuin hänen mahdollisuutensa oppia uusi kieli? Tai ovatko eri oppimisen tavat keskenään tasa-arvoisia? Koulun tulevaisuuteen liittyy jo nyt useita ratkaistavia haasteita, kuten esimerkiksi vähenevät oppilasmäärät ja pitenevät koulumatkat, henkilöstön saatavuus, koulujen eriarvoistuminen, teknologian sulautuminen arkeen sekä koulujen lisääntynyt monikulttuurisuus. On myös tärkeä pohtia opettajuutta ja esimerkiksi mahdollisuuksia jakaa opettajuus pedagogisen asiantuntijan sekä oppisisällöllisen osaajan rooleihin silloin, kun opetusta järjestetään fyysisesti erillään.

Artikkelin lopuksi Norrena peräänkuuluttaa rohkeutta kokeilla uusia opetuksen ja oppimisen menetelmiä koulun ja oppimisen ehdoilla. Etäyhteyksien hyödyntäminen ei saa rajoittua säästötoimenpiteeksi tai koulujen pakonomaiseksi tavoitteeksi rimpuilla muun yhteiskunnan teknologisen kehityksen mukana.

Professori **Marjaana Veermansin** artikkeli keskittyy etäyhteyksiä hyödyntävän opetuksen pedagogiikkaan, opettajuuteen ja tulevaisuuden mahdollisuuksiin. Hänen lähtökohtanaan on, että etäyhteyksiä hyödyntävä opetus ei ole vain teknologisten välineiden käyttöönottoa, vaan se edellyttää opettajalta uusia pedagogisia ratkaisuja esimerkiksi opettajan ja oppilaan väliseen vuorovaikutukseen. Kyse on ennen kaikkea pedagogisesta kokonaisuudesta, jossa yhdistyvät oppimisympäristö, opettajan toiminta, oppilaiden aktiivisuus sekä vuorovaikutuksen rakentuminen. Vuorovaikutuksen ja yhteisöllisyyden rakentamiseksi opettajan tehtävänä on suunnitella esimerkiksi säännöllisiä keskusteluhetkiä, yhteisiä projekteja, pienryhmätyöskentelyä tai muita toimintatapoja, joissa oppilaat eivät työskentele vain yksin. Parhaimmillaan etäyhteyksiä hyödyntävä opetus voi Veermansin mukaan myös laajentaa oppilaiden mahdollisuuksia kuulua erilaisiin ryhmiin esimerkiksi pienissä kouluissa. Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus mahdollistaa uudenlaisia yhteistyön muotoja myös koulujen ja opettajien välillä.

Etäyhteyksiä hyödyntävässä opetuksessa teknologin tulee palvella pedagogisia tavoitteita. Digitaaliset välineet eivät itsessään tee opetuksesta laadukasta. Ratkaisevaa on, miten niitä käytetään oppimisen tukena. Oppimisen keskiössä säilyvät edelleen vuorovaikutus, ohjaus, turvallinen ilmapiiri ja kokemus siitä, että oppilas kuuluu yhteisöön. Opettaja on entistä vahvemmin oppimisprosessin suunnittelija, ohjaaja ja mahdollistaja.

Artikkelin lopussa Veermans toteaa, että etäyhteyksiä hyödyntävä opetus ei todennäköisesti tule korvaamaan lähiopetusta, vaan siitä muodostuu yksi opetuksen järjestämisen tapa muiden joukossa. Tulevaisuudessa keskeinen kysymys ei ole, opetetaanko etänä vai läsnä, vaan missä tilanteissa etäyhteydet tuovat oppilaille todellista lisäarvoa ja milloin lähiopetus tarjoaa edelleen tarkoituksenmukaisemman pedagogisen ympäristön.

Kasvun ja oppimisen johtaja **Anne Lahtivirta** tarkastelee artikkelissaan etäyhteyksiä hyödyntävää opetusta pulpetin takaa ja oppilaiden kokemusten kautta. Artikkelin aineistona ovat etäyhteydellä katsomusainetta opiskelevien oppilaiden yksilöhaastattelut kahdesta eri koulusta. Haastatelluilla 13 oppilaalla on 1–3 vuoden kokemus etäyhteyksin toteutetusta opetuksesta, heistä kahdeksan opiskelee suomea toisena kielenä. Oppilaiden käytössä oli virtuaaliluokka, jolloin he näkevät koko seinän kokoiselta kuvalta toisen opetusryhmän. Opetuksen onnistuminen edellyttää tällöin pedagogisten ja sosiaalisten tekijöiden ohella teknisten laitteiden ja digitaalisten ratkaisujen saumatonta toimivuutta.

Lahtivirta kuvaa aineistosta esiin nostettujen esimerkkien avulla, miten oppilaat kokevat esimerkiksi etä- ja lähiopettajan roolit ja luokkahuoneessa syntyvän vuorovaikutuksen. Oppilaiden kokemukset osoittavat, että etäyhteyksiä hyödyntävä opetus voi parhaimmillaan olla sujuvaa, motivoivaa ja oppimista tukevaa. Opetuksen laatu ei kuitenkaan synny teknologiasta itsestään, vaan pedagogisesti tarkoituksenmukaisista ratkaisuista, toimivasta vuorovaikutuksesta, selkeistä rakenteista ja opettajien yhteistyöstä. Tärkeässä roolissa on monipaikkainen yhteisopettajuus, jossa etäopettajan aineenhallinta yhdistyy läsnä olevan opettajan tarjoamaan tukeen ja ohjaukseen.

Toivomme artikkelikokoelman tuovan uusia näkökulmia etäyhteyksien hyödyntämiseen perusopetuksessa. Vaikka artikkelikokoelman lähtökohtana olivat ennen kaikkea Karvin arvioinnissa esiin nousseet kehittämiskohteet, uskomme tekstien palvelevan kuntapäättäjiä, rehtoreita, opettajia ja opettajankouluttajia myös laajemmin. Erityisen arvokkaana pidämme tässä julkaisussa arvioinnin kohteen, eli erilaisiin etäyhteyksiä hyödyntävän opetuksen kehittämishankkeisiin osallistuneiden oppilaiden, äänen esiintuomista. Näiden kommenttien kautta haluamme kiinnittää huomiota siihen, että etäyhteyksien hyödyntämisessä perusopetuksessa ei ole kyse vain teknologisten apuvälineiden hyödyntämisestä vaan kokonaan erilaisesta lähestymistavasta oppimiseen ja opettamiseen. Opetuksella etäyhteyksin ei ole tarkoitus korvata lähiopetusta, vaan täydentää sitä silloin kun opetusta ei muutoin ole saatavilla. Etäyhteyksin toteutettu opetus voi joissain tilanteissa olla ainut käytettävissä oleva keino tarjota oppilaalle yhdenvertaiset mahdollisuudet opiskella esimerkiksi vähemmistöuskontoja ja vieraita kieliä.

Lähteet:

Härmälä, M., Hietala, R., Karttunen, A., Lahtivirta, A., Norrena, J., Veermans, M. & Raitakari, J. (2026). *Etäyhteyksien hyödyntäminen perusopetuksessa*. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut: 1:2016. Saatavilla: ETÄYHTEYKSIEN HYÖDYNTÄMINEN PERUSOPETUKSESSA

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2026. *Perusopetuksen järjestäminen murroksessa, Väestönkehityksen haasteita perusopetuksen järjestämisessä tarkastelevan työryhmän loppuraportti*. (2026). Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2026:14. Saatavilla: Väestökehityksen haasteita perusopetuksessa tarkastelevan työryhmän loppuraportti